

GULLERS GRUPP

Birger Jarls gatan 32
box 7004
103 86 Stockholm
+46 8 679 09 40
gullers.se

För barnens, ungdomarnas, familjernas och framtidens skull

En översikt över den sociala barn- och ungdomsvårdens
problem- och utvecklingsområden

Matthias Samuelsson augusti 2014
Gullers Grupp AB

INLEDNING	4
FRÅGORNA ÄR MÅNGA	4
"BARN RISKERAR ATT DÖ"	4
DN-DEBATT	4
FINNS FÖRUTSÄTTN INGARNA I DE EGNA LEDEN FÖR ATT ÅSTADKOMMA NÖDVÄNDIG FÖRÄNDRING?	5
BRÄCKLIG SITUATION OCH VARNING FÖR PAJKASTNING	5
RAPPORTENS SYFTE OCH FUNKTION	7
UTVECKLINGSOMRÅDEN MED OLIKA FOKUS	7
<i>Beskrivning av kategorierna.....</i>	<i>8</i>
UTVECKLINGSOMRÅDEN	10
KATEGORI: SAMHÄLLE	10
<i>Strukturella och demografiska förändringar .....</i>	<i>10</i>
<i>Fler aktörer på vård- och omsorgsmarknaden.....</i>	<i>14</i>
KATEGORI: MYNDIGHETSUTÖVNING	15
<i>Detaljreglering och styrning från staten .....</i>	<i>15</i>
<i>Otillräckligt SKYDD för barn och ungdomar i SoL och familjestödsprincipen.....</i>	<i>17</i>
<i>Ökat antal anmälningar.....</i>	<i>20</i>
<i>Effektivisering av tvärprofessionellt samarbete .....</i>	<i>21</i>
<i>Välutbildad personal .....</i>	<i>23</i>
<i>Fler evidensbaserade insatser .....</i>	<i>26</i>
<i>Brist på familjehem .....</i>	<i>27</i>
KATEGORI: EFFEKTIV VERKSAMHET	28
<i>Verksamhets- och användarcentrerat IT-stöd .....</i>	<i>29</i>
<i>Jakten på ökad (uppvissad) effektivitet.....</i>	<i>31</i>
<i>Behov finns av stöd när brister uppmärksammas.....</i>	<i>33</i>
KATEGORIN: ATTRAKTIV ARBETSPLATS	34
<i>reducera Långtidssjukskrivningarna .....</i>	<i>37</i>
<i>Övrigt kring attraktiv arbetsplats .....</i>	<i>38</i>
KÄLLFÖRTECKNING	39

Förord

Att vi som samhälle klarar att ta hand om barn i utsatta situationer är en viktig fråga för Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Under de senaste åren har olika stödmaterial och goda exempel tagits fram. Området har också i olika former varit PRIO-frågor inom SKL. Under arbetet med utvecklingsprojektet Psynk – Psykisk hälsa, barn och unga – framkom tydligt socialtjänstens betydelse som en del i den helhet som krävs för att förebygga och möta psykisk ohälsa hos barn och unga. Trots många insatser från olika aktörer i samhället har utvecklingen inneburit att socialtjänsten på många håll i landet inte fungerade tillfredsställande och att vissa strukturella problem återkom. Den kunskapen resulterade 2014 i att det - för såväl politik, sociala chefsnätverk och utvecklingsprojekt - framstod tydligt att vi behöver kraftsamla. Som utgångspunkt behövde vi en gemensam problembeskrivning.

Utvecklingsprojektet Psynk som pågick på Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) under 2011-2014 och finansierades helt av socialdepartementet (www.psynk.se) tog på sig uppgiften att sammanställa en första rapport. Föreliggande material gör inte anspråk på att vara fullständigt utan ger en allmän problembild som SKL använt för att gå vidare och formulera vad som behöver förändras, i det som senare kommit att uttryckas i SKL:s handlingsplan som ger en mer nyanserad och fördjupande analys av läget.

Denna rapport innehåller en problembeskrivning men redogör också kortfattat för en del av de insatser och satsningar som genomförs, och har genomförts, av staten och SKL för att stödja kommunerna i arbetet med att utveckla och förbättra den sociala barn- och ungdomsvården.

Rapporten är framtagen av Matthias Samuelsson Gullers Grupp AB på uppdrag av Utvecklingsprojektet Psynk.

Stockholm 15 december 2014

Åsa Furén-Thulin

Sektionschef Vård och Socialtjänst

Sveriges Kommuner och Landsting

Ing-Marie Wieselgren

Projektchef

Utvecklingsprojekt Psynk, SKL

Inledning

I april 2014 misshandlas en åttaårig flicka till döds i Karlskrona kommun och trots att omgivningen lagt märke att flickan for illa hon fick ingen hjälp. Nu är de särskilt förordnade vårdnadshavarna häktade misstänkta för mord på flickan. Det som inte får hända händer. Igen. Det hade funnits varningssignaler kring missförhållanden runt flickan. Signaler på att allt inte "stätt rätt till". Varningssignaler som av någon anledning inte hade nått fram till de som skulle kunna gjort en skillnad. Återigen står socialtjänsten i mediernas skottglugg och skamvrå. Händelsen isoleras inte till socialtjänsten i ansvarig kommun utan mediernas och medborgarnas blickar vänds mot den hela den nationella sociala barn- och ungdomsvården men också mot kommunal verksamhet i allmänhet.

FRÅGORNA ÄR MÅNGA

Vad är det som händer inom den sociala barn- och ungdomsvården egentligen? Lär den sig inte av sina tidigare misstag? Var är kvalitets- och ledningssystemen som ska förebygga att ärenden fastnar eller hamnar mellan stolarna? Var är det ansvarstagande ledarskapet? Var är den reflekterande medarbetaren? Vilken är åtgärdsplanen för att händelser som den i Karlskrona aldrig mer ska hända?

Vissa föreslår att en haverikommission för den nationella barn- och ungdomsvården bör inrättas för att verkligen rätta ut alla frågetecken och även lägga ut en ny riktning för landets verksamheter.

"BARN RISKERAR ATT DÖ"

Frågan om vad som händer inom den sociala barn- och ungdomsvården aktualiseras igen och kompliceras ytterligare den 15 juli 2014. Då rapporterar både SVT och Sveriges Radio att "barn riskerar att dö till följd av att den sociala barn- och ungdomsvården går på knäna". Man berättar t ex hur sjukskrivningarna ökar bland landets socialsekreterare. Ansiktet för den icke fungerande sociala barn- och ungdomsvården denna gång är verksamheten i Flen. Rapporteringen kring de hårt belastade socialsekreterarna/handläggarna fortsätter i flera dagar och breddas till att omfatta hela socialtjänsten. Aktiviteten i sociala medier är stor inte minst med en rad "vittnesmål" från socialarbetarna själva kring det akuta tillståndet inom den sociala barn- och ungdomsvården.

DN-DEBATT

Den 1 augusti 2014 skriver tre riksdagsledamöter från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet på Dagens Nyheters debattsida under rubriken: "Nu måste Sverige göra barnkonventionen till lag". Artikeln berör förutom det i rubriken

angivna lagperspektivet även de långa handläggningstiderna, behovet av en specialistutbildning för socialsekreterare, den höga arbetsbelastningen och förslag om att inrätta lokala barnombudsmän.

FINNS FÖRUTSÄTTNINGARNA I DE EGNA LEDEN FÖR ATT ÅSTADKOMMA NÖDVÄNDIG FÖRÄNDRING?

Den höga personalomsättningen bland chefer och medarbetare samt de tydliga tendenserna på att sjukskrivningarna ökar bland socialarbetare är väl känt i sektorn och har varit det under lång tid. Enligt öppna jämförelser (ÖJ) 2014 hade 50 procent av handläggarna inom myndighetsutövningen socionomexamen samt erfarenhet av arbete med barn- och ungdomsärenden i fem år eller mer. Siffrorna bekräftas också i SKL:s rapport "Stabilitet som kompetensstrategi i den sociala barn och ungdomsvården" där det också framgick att en tredjedel av alla socionomervar nyanställda. Aktuellt nu, sommaren 2014, är att flera kommuner hört av sig till SKL och berättat att de har stora problem att rekrytera socialsekreterare, inte ens bemanningsföretagen lyckas rekrytera socialsekreterare. När det gäller arbetsledare är det hög rörlighet, SKL:s rapport "Stabilitet som kompetensstrategi för social barn och ungdomsvård visade exempelvis att två tredjedelar av den närmaste arbetsledaren haft sin befattning kortare tid än tre år. Självklart ställer detta till stora problem vad gäller att fullfölja det uppdrag som man har att utföra.

Det problematiska läget skapar även frågeställningar om huruvida den sociala barn- och ungdomsvården just nu har den interna balans, kraft och förutsättningar som krävs för att bedriva det kraftfulla och målinriktade förändringsarbete som behövs. Frågan ställs mest troligt inte enbart av personer utanför verksamheten utan även bland chefer och medarbetare inom densamma. Frågor som om de förblir obesvarade riskerar att skapa ett sviktande kollektivt självförtroende kring huruvida man verkligen är förmögen och beredd att utveckla och utvecklas till det bättre.

BRÄCKLIG SITUATION OCH VARNING FÖR PAJKASTNING

I den rådande debatten kring den sociala barn- och ungdomsvården har flera aktörer syns och hörts: enskilda medarbetare, arbetsledare, socialchefer, representanter från SKL, fackförbunden SSR och Vision m fl.

I det bräckliga förtroendeläge som nu är mellan samhället och den sociala barn- och ungdomsvården (egentligen hela den sociala omsorgen) men också mellan sektorn och ansvariga politiker vore det inte till gagn för någon om publik "ansvars-pajkastning" uppstår. Att det helt enkelt blir viktigare att inte sitta med Svarte-Petter på hand än att faktiskt ta ansvar och aktivt bidra till reella positiva skillnader.

Flera intervjupersoner lyfter vikten av en framtida handlingsplan som stöds av alla berörda parter. Dels för att göra så stor skillnad som möjligt och dels för att återvinna samhällets förtroende för den viktiga sociala barn- och ungdomsvården.

Rapportens syfte och funktion

Syftet med den här rapporten är att den ska utgöra ett diskussionsunderlag till Socialchefsnätverkets möte den 12 september 2014.

Ambitionen är att rapporten ska förmå att måla upp en översiktlig nulägesbild avseende den sociala barn- och ungdomsvården på ett nationellt plan. Rapporten ska innehålla en problembeskrivning men också kortfattat redogöra för de insatser och satsningar som genomförs och har genomförts under senare år av staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) för att stödja kommunerna i arbetet med att utveckla och förbättra den sociala barn- och ungdomsvården.

Rapporten har arbetats fram under juli och augusti 2014 och upprättats av en extern skribent på uppdrag av SKL. Skribenten har utgått från ett antal i närtid producerade rapporter och skrivelser anvisade av SKL. Skribenten har även intervjuat sakkunniga personer på SKL.

Under arbetets gång har ett antal områden och aspekter utkristalliserats. Utvecklingsområden som bedöms vara av central betydelse för att den sociala barn- och ungdomsvården långsiktigt ska kunna fullfölja sitt uppdrag, löpande reducera eventuella fel och brister och samtidigt vara en attraktiv arbetsgivare och arbetsplats där kompetenta medarbetare trivs och utvecklas.

Som ett nästa steg ska underlaget diskuteras vid socialchefsnätverkets möte för att kompletteras med nätverkets synpunkter. Därefter kan underlaget komma att kompletteras ytterligare med röster från socialsekreterarna själva, vårdgrannar etc

När en bred samsyn finns kring de prioriterade utvecklingsområdena bör en färd- och handlingsplan utvecklas för desamma. En färdplan som samtliga parter inom den sociala barn- och ungdomsvården kan relatera och bidra till.

Den gemensamma planen skulle vara ett viktigt och starkt budskap till det omgivande samhället men också till yrkesverksamma i sektorn – vi ser problemen och vi har en gemensam ambition och plan framåt.

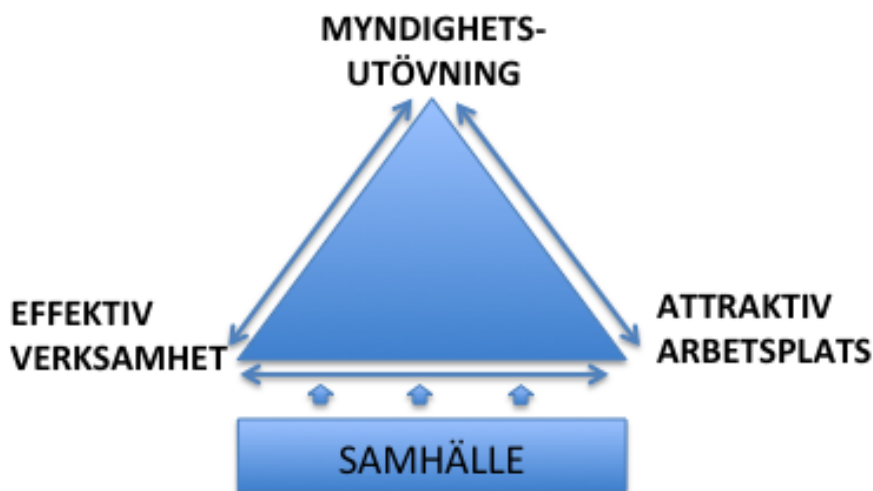
UTVECKLINGSOMRÅDEN MED OLIKA FOKUS

Utvecklingsområdena som har identifierats kan delas in i följande fyra kategorier:

- Samhälle
- Myndighetsutövning
- Effektiv verksamhet
- Attraktiv arbetsplats

Kategorierna överlappar delvis varandra och förutsätter dessutom i många fall varandra. Myndighetsutövning måste t ex utgå från samhällets krav och behov. Effektiv myndighetsutövning förutsätter en effektiv verksamhet där det finns tydliga ramar och lättillgängliga verktyg för medarbetarna att tillgå. Det förutsätter också resurser och förutsättningar från staten. En långsiktigt effektiv verksamhet förutsätter medarbetare som trivs och känner delaktighet. Att som medarbetare känna att man har god förmåga och möjlighet att säkerställa myndighetsutövning på ett effektivt sätt skapar mest troligt en upplevelse av att man arbetar på en attraktiv arbetsplats. Och så vidare.

BESKRIVNING AV KATEGORIerna

Samhälle

Till denna kategori associeras områden med ett makroperspektiv. Perspektiv och förutsättningar som påverkar *hela samhället* (inklusive kommunernas och socialtjänstens uppdrag) och som delvis ligger utanför någon enskild aktörs kontrollmöjlighet.

Myndighetsutövning

Den förvaltningsrättsliga definitionen av myndighetsutövning är: utövning av befogenhet att för enskild bestämma om förmån, rättighet, skyldighet, disciplinär bestraffning eller annat jämförbart förhållande. I den här kontexten omfattar det även att *skapa förutsättningar för effektiv myndighetsutövning*. Det kan t ex handla om allt från Socialtjänstlagen till välutbildade socialsekreterare och möjlighet att genomföra beslut genom att det finns tillräcklig tillgång till familjehem.

Effektiv verksamhet

De flesta organisationer och verksamheter strävar, mer eller mindre, mot att ständigt utvecklas för att effektivisera sin verksamhet. Effektivitet beskriver hur väl en

organisation kan omvandla resurser till produkter och tjänster. I begreppet ingår alltså både produktivitet och kvalitet, som båda är höga i en effektiv organisation.

Effektivitet definieras traditionellt som graden av måluppfyllelse i förhållande till resursanvändning. Effektivitetsbegreppet, inte minst inom vård och omsorg, kan ibland vara knepigt då det ofta uppfattas av medarbetarna och medborgarna som att man ska göra mer av det man redan gör idag. Effektivitet måste därför medvetet och systematiskt laddas med kvalitetsaspekten. Några centrala förutsättningar för att bedriva en effektiv verksamhet är att det ska vara tydligt vad som är det eftersträvansvärda och att det finns tillgängliga resurser och verktyg för medarbetarna att använda för att nå det eftersträvansvärda.

Attraktiv arbetsplats

Vad som är en attraktiv arbetsplats må vara högst individuellt men generellt kan man beskriva det som en sund arbetsplats som attraherar och behåller människor som är engagerade och lyhörda. Att man som arbetsgivare erbjuder individuell utveckling och skapar en miljö där de anställda kan känna motivation och delaktighet.

Medarbetarnas välmående är centralt för en långsiktigt framgångsrik verksamhet.

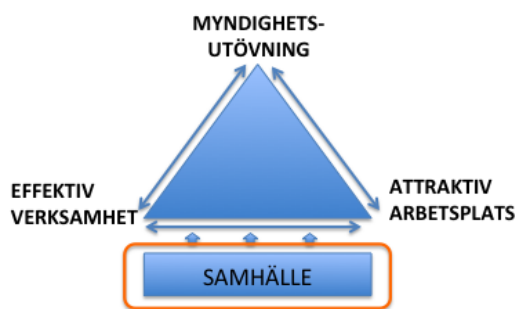

Utvecklingsområden

Nedan presenteras de utvecklingsområden som har identifierats. De presenteras utifrån de fyra kategorierna samhälle, myndighetsutövning, effektiv verksamhet och attraktiv arbetsplats

Ingen rangordning eller viktning har gjorts av utvecklingsområdena inom respektive kategori.

KATEGORI: SAMHÄLLE

Identifierade utvecklingsområden:

- Strukturella och demografiska förändringar
- Fler aktörer på vård- och omsorgsmarknaden

STRUKTURELLA OCH DEMOGRAFISKA FÖRÄNDRINGAR

Den sociala barn- och ungdomsvården vittnar inte bara om ökade flöden av ärenden och klienter utan även om *nya flöden* – nya grupper av barn och ungdomar som söker sig till, blir hänvisade till eller förda till den sociala barn- och ungdomsvården.

De nya flödena härstammar från förändringar och händelser nationellt och internationellt. Nationellt har de senaste åren t ex stora förändringar genomförts i utlänningslagen, trygghetssystemen, socialförsäkringssystemet och a-kassa. Något som rapporten återkommer till.

Internationellt finns det flera olika händelser som har medverkat till att stora flyktinggrupper, inte minst ensamkommande flyktingbarn, har sökt sig till Sverige. Bland annat har konflikterna i Syrien inneburit omfattande flyktingströmmar.

Därtill har ny lagstiftning tillkommit som handlar om att kommunerna är tvingade att ta emot ensamkommande barn, vilket medfört att tillflödet av barn ökat. Dessutom har utlänningslagen ändrats när det gäller anknytningsprincipen vilket inneburit att barnavårds- respektive familjehemsutredningarna samt arbetet med uppföljningar ökat.

Den 1 oktober 2014 träder en ny föreskrift från Socialstyrelsen i kraft som innebär att socialtjänsten är skyldig att genast inleda utredning vid kännedom om att ett barn kan ha utsatts för våld eller bevittnat våld mot en närstående.

Några av de klientgrupper som har tillkommit/ökat är:

- Ensamkommande flyktingbarn och ungdomar
- Flyktingar
- Barn som bevittnat våld, inklusive misstänks vara utsatta för våld
- Unga som inte kommit in på arbetsmarknaden
- Utförsäkrade
- Arbetslösa

De nya grupperna har bl a medfört att det som under 70- och 80-talet för den sociala barn- och ungdomsvården främst handlade om tidsbegränsade stödinsatser i allt större utsträckning utvecklas till mer och mer varaktiga stödinsatser. Detta är inte avsikten från vare sig staten eller kommunen.

Nå och återgå till arbetsmarknaden

En ökande andel av ungdomarna inom den sociala barn- och ungdomsvården behöver stöd för att kunna nå eller återgå till arbetsmarknaden. Detta arbete handlar mycket om rehabiliteringsinsatser, samverkan med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, hälso- och sjukvården osv. Som någon uttryckte det: "det skulle nästan behövas en ny typ av yrkeskategori för att hantera den nya situationen".

Den för många höga tröskeln till arbetsmarknaden gör det svårt att nå ersättningssystemen som a-kassa och sjukpenning. För att vara behörig till dessa krävs att man arbetat minst sex månader.

De ensamkommande flyktingbarnen

De ensamkommande flyktingbarnen har vi i Sverige formellt och juridiskt valt att betrakta som "vilka barn som helst". Det innebär att de vid sin ankomst genom sin utsatthet blir en del av den sociala barn- och ungdomsvården. Prognosen för 2014 var

cirka 4 000 ankommande barn men prognosen har nu reviderats till omfatta cirka 6 500 ensamkommande barn.

Gruppen ensamkommande flyktingbarn är således stor och utgör idag en betydande del av t ex de placerade barnen. Gruppen påverkar både genom sin volym och sin komplexitet (som givetvis varierar inom gruppen) den sociala barn- och ungdomsvården mycket. Det finns vittnesmål om att verksamheterna inte är organiserade eller bemannade vare sig till antal eller kompetensmässigt för att hantera gruppen men att man på olika sätt försöker kalibrera verksamheten för att möta denna "nya" stora grupp efter bästa förmåga. Inte sällan kommer flödena av ensamkommande flyktingbarn till små kommuner med ganska begränsade resurser.

Genomförda åtgärder - Staten

- Förslag finns i delbetänkandet av utredningen om tvångsvård för barn och unga (SoU 2014:3) om flexiblare placeringsformer med *mindre ingripande insats*. Framförallt för ensamkommande flyktingbarn som behöver en bra etablering i samhället. I direktiven nämns som exempel på en sådan insats boende i egen lägenhet med visst stöd för barn och unga som inte har behov av placering vid HVB.

Genomförda åtgärder – SKL

- Webbutbildningar. En för god man och en för övrig personal inom mottagandet av ensamkommande flyktingbarn och ungdomar.
- Skriften "35 åtgärdsförslag för ett hållbart asyl- och flyktingmottagande". Syftet med dokumentet/programmet är att kommuner och landsting ska få rätt förutsättningar att, i samverkan med staten, kunna erbjuda nyanlända så bra förutsättningar som möjligt att etablera sig i det svenska samhälls- och arbetslivet. De 35 förslagen är fastställda av SKLs styrelse och är underlag för diskussioner med regeringen, berörda myndigheter och andra samhällsaktörer.
- Remissvar till påföljdsutredningen: socialtjänsten ska inte vara huvudman för påföljden kontaktskyldighet (liknar övervakare) för unga lagöverträdare.

Vad SKL gör

- Förvaltning av webbplats med webbutbildningar inom området.
- Placeringskonferens kring ensamkommande barn som stöd till de allt fler kommuner som startar mottagande.
- Plug-In-projektet. Nya metoder ska få ungdomar som funderar på att avbryta sina gymnasiestudier eller som redan har gjort det, att vända tillbaka till skolan. Projektet genomförs i samverkan med ett femtiotal kommuner i fem regioner. Projektet har fått förlängd projekttid till sommaren 2015.

Förslag på vad SKL kan göra för att stödja sina medlemmar ytterligare

- Artiklar som visar att det också går bra för ensamkommande flyktingbarn som kommit till Sverige och att mottagande kan vara något positivt för kommunen och för välfärdens framtid.

FLER AKTÖRER PÅ VÅRD- OCH OMSORGSMARKNADEN

De senaste 20 åren har antalet aktörer och driftsformer inom vård, skola och omsorg ökat och förändrats mycket. Denna förändring har även ritat om samverkanskartan. En karta som fortsätter att förändras när aktörer förvärvar varandra, byter koncern- eller verksamhetsnamn, vinner och förlorar upphandlingar.

En effektiv social barn- och ungdomsvård kräver en nära samverkan med framförallt skolväsendet och hälso- och sjukvården. Det vittnas dock om att det är svårt att få överblick över de privata aktörerna, t ex privata skolor. Det saknas förteckningar över utförarna och deras geografiska placering.

På motsvarande sätt har det fria skolvalet gjort att barn och ungdomar kan gå i skolor långt utanför hemkommunen vilket också prövar samverkan ytterligare och gör den mer tidskrävande.

Valfrihet och mångfald är här för att stanna. En viktig framgångsfaktor kommer därför att vara att man aktörerna emellan hittar fungerande arbetssätt och former för hållbar samverkan. En samverkan som skulle underlättas och må bra av att fler gemensamma standards och rutiner utvecklas.

Genomförda åtgärder - SKL

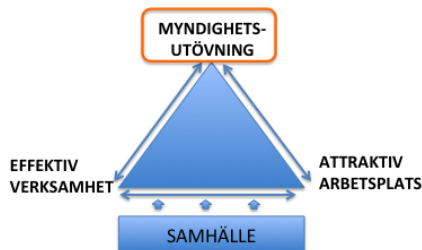
- Inom ramen för det regionala utvecklingsarbetet med utvecklingsledare (BoU-satsningen) har vi påtalat problemet för Socialdepartementet, dvs att det försvårar möjligheten att samverka då det inte finns någon överblick över alla privata aktörer. SKL hoppas på översyn av frågan.

Vad SKL gör

- Psyk-projektet har jobbat för att få kommuner och landsting att se över vilka verksamheter de har och hur de ska synkronisera sina insatser mellan de olika aktörerna. Psyk-projektet är ett treårigt projekt och pågår 2012-2014. Syftet med projektet är att synkronisera samhällets alla insatser för barn och unga som har, eller riskerar att utveckla, psykisk ohälsa. All hjälp som samhället kan erbjuda, både från skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård, ska vara lätt att hitta och ges i rätt tid. Arbetet kommer att fokusera på de beståndsdelar som har identifierats som centrala under föregångsprojektet Modellområdesprojektet som avslutades 2011.

KATEGORI: MYNDIGHETSUTÖVNING

Identifierade utvecklingsområden:

- Detaljreglering och styrning från staten
- Otillräckligt skydd för barn och ungdomar i SoL och familjestödsprincipen
- Ökat antal anmälningar
- Tvärprofessionellt samarbete
- Säkerställa väl- och rätt utbildad personal
- Fler evidensbaserade insatser
- Brist på familjehem

DETALJREGLERING OCH STYRNING FRÅN STATEN

När man talar i termer av statlig styrning brukar man skilja på hård respektive mjuk styrning.

Den *hårda styrningen* innebär formell och juridisk styrning. Styrning genom lag, förordningar och föreskrifter. Ett tvingande styrmedel för kommunerna som beslutas/utfärdas av regering, riksdag eller en statlig myndighet. Tillsynen och tillsynsåterföring (genomförs av Inspektionen för vård och omsorg, IVO) har en stor betydelse för statens hårda styrning. Inte minst för att tillse att verksamheterna håller sig inom "ramen" och därmed säkerställa att den enskilda medborgaren behandlas på ett likvärdigt sätt oberoende av var i landet man bor.

Den *mjuka styrningen* innebär styrning genom kunskap – kunskapsstyrning. Kunskapsstyrning är ett samlingsbegrepp för nationella riktlinjer, nationella handlingsplaner, nationella samordnare, kunskapsöversikter, kvalitetsjämförelser, öppna jämförelser, lägesrapporter, allmänna råd, utvärderingar, vägledning och andra kunskapsunderlag.

Enligt referensmaterialet och de sakkunniga ser man tydliga tecken på att den statliga styrningen fortsätter att öka. Det hänvisas till en *recentralisering*. I synnerhet är det den hårda styrningen som har ökat mest och fortsätter att göra så. Professionen efterlyser däremot mer av den mjuka kunskapsstyrningen med tillhörande finansiering. Efterlysningen görs mot bakgrund av att man är övertygad om det är vägen till en bättre social barn- och ungdomsvård.

Givetvis måste även *ekonomi* nämnas då man är inne på området styrning. Statsbidrag utgår i form av generella och specialdestinerade medel men där det inom vissa områden bli vanligare med s k prestationsbaserade statsbidrag.

Socialtjänstlagen

Socialtjänstlagen återkommer frekvent i både material och samtal. Mellan 2006-2013 har t ex 189 ändringar gjorts i SoL. Ändringar av varierande omfattning. Det säger något om de utmaningar som de som har att använda sig av SoL ställs inför.

SoL har utvecklats från att vara en ramlag till att mer likna ett lapptäcke menar flera.

SKL talar om en "juridifiering" av socialtjänsten. Regelverkets omfattning och detaljeringsnivå ökar och med den också komplexiteten. Det blir fler och fler regler att förhålla sig till. Bestämmelserna har tillkommit vid olika tidpunkter och med olika gruppers behov i fokus som delvis överlappar varandra. Den ökade detaljregleringen inom området har också lett till svårigheter att hitta i lagtexterna. Bestämmelser om barn och unga kan finnas: i 16 kapitlet i SoL, i Socialtjänstförordningen, i LVU, FB, LSS och i flera SOSFS.

Resultatet blir också ökat arbete, ökad tidsåtgång och ökade krav på handläggarnas juridiska kompetens. Detta utan tillräcklig finansiering av detaljregleringen och med bristande framtaget kunskapsstöd.

Kommunernas möjligheter att leva upp till de ökade kraven

De ökade kraven från staten kan göra det svårt för kommunerna, framför allt mindre kommuner, att leva upp till kraven. Går det att upprätta god kvalitet hur stora krav som än ställs? När är regionalt samarbete lösningen?

Genomförda åtgärder – Staten

- Socialstyrelsen tar fram meddelandeblad, handböcker mm som publiceras på deras hemsida.
- I vissa fall arrangerar de stora konferenser i syfte att orientera om lagläget. Dessväre når dessa initiativ förhållandevis få personer.
- Inspektionen för vård och omsorg (IVO) utövar löpande tillsyn inom området.

Genomförda åtgärder – SKL

- Inom ramen för BoU-satsningen, har de regionala utvecklingsledarna till uppgift att sprida olika kunskapsprodukter (handböcker, vägledningar och utbildningsmaterial) och fungera som kanaler till kommunerna. Utvecklingsledarna har påverkat Socialstyrelsen att ta fram mer webbaserat material för spridning istället för spridning via stora konferenser.
- I remissvar påpekat svårigheten att få överblick vad gäller lagar och föreskrifter. De borde presenteras mer samlat och lättillgängligt.
- Fört fram i webbnyheter, gjort uttalanden i media och vid möten med departementet och Socialstyrelsen att ökad detaljreglering pressar verksamheterna med negativa effekter som följd.
- SKL har gjort en framställan till Socialdepartementet om behov av en översyn av all lagstiftning som innehåller tvångsåtgärder gentemot enskilda inom socialtjänst och hälso- och sjukvårdsområdet.

Vad SKL gör

- För konsekvent fram brister i finansieringen i remissvar och i kontakter med utredningar, Socialstyrelsen, regeringskansliet mfl.
- Lyfter även till ovanstående parter behovet av ett långsiktigt och tillgängligt kunskapsstöd.

Förslag på vad SKL kan göra för att stödja sina medlemmar ytterligare

- Agera för att Socialstyrelsen på ett mer pedagogiskt sätt sammanhangsmarkerar olika normerande produkter (föreskrifter, allmänna råd, handböcker) och anger vilka material som har beröringspunkter med varandra.
- Föreslå att staten ger någon i uppdrag att utveckla ett IT-stöd för personalen för att enklare kunna orientera sig i relevanta lagar.

OTILLRÄCKLIGT SKYDD FÖR BARN OCH UNGDOMAR I SOL OCH FAMILJESTÖDSPRINCIPEN

Idag är barnskyddet med tvångsmakt införlivat i socialtjänsten som främst utgår från Socialtjänstlagen (SoL) som bygger på frivillighet och på familjestödsprincipen. Frågan

är mot bakgrund av detta hur skyddet för de mest utsatta barnen kan garanteras. Något som diskuterats flitigt den senaste tiden.

Från olika håll, bland annat från forskarsamhället (Svedin C-G, Leviner P, Cocozza M) har det höjts röster om att det behövs en barnskyddsmyndighet med tvärvetenskaplig kompetens för att fånga den multikomplexitet som ofta omger de mest utsatta barnen och ungdomarna.

Ett möjligt system som återfinns i bl.a England och Skottland är att hanteringen av barn som far illa, (anmälningar om misshandel, vanvård, bristande omsorg från föräldrar, eget beteende) återfinns på en renodlad barnskyddsmyndighet. Med socialtjänsten som huvudansvarig för barnskyddet men i samarbete med andra professioner. Frivilligt stöd (och service), som barn och/eller föräldrar söker frivilligt, eller vill ha stöd i, ligger organiserat med skolan/förskolan som bas, där barn och unga har sin dagliga och naturliga vistelse. Att man har skolan som bas är också därför att en fungerande skolgång är nyckeln till ett fungerande vuxenliv. Skola/förskolans resurser behöver dock kompletteras med resurser från hälso- och sjukvården (, skolsköterskor, barnpsykologer) samt socialtjänsten (socialsekreterare, socialpedagoger, hemmahosare) fritidspedagoger.

Den aktuella svenska lagstiftningen som ska skydda barn finns i SoL och LVU. Som nämnts tidigare har SoL som ramlag blivit mer av ett lapptäcke med en rad olika detaljbestämmelser om barn. Sverige är (förutom Danmark enligt muntlig uppgift) det enda land i världen som inte har en samlad lag för stöd och skydd till barn och unga.

Genomförda åtgärder – Staten

- Barnskyddsutredningen föreslog en samlad barnlag (stöd och skydd) med krav på specialistkompetens för dem som arbetar med barnskydd. Förslagen ledde inte till någon proposition.
- Den pågående Utredningen om tvångsvård för barn och unga (S 2012:07) har hittills inte kommit med andra förslag än att modifiera befintliga bestämmelser. Det verkar inte som man avser att ta ett helhetsgrepp enligt ovan.

Vad SKL gör

Via BoU-satsningen och de regionala utvecklingsledarna har SKL agerat för att Socialstyrelsen tar fram en informationsfilm i 5 delar, som ska ge information om viktiga ändringar i SoL maa lagändringarna som kom 1 jan 2013 (enligt Barnskyddsutredningens förslag). Informationsfilmerna blir ett komplement till den reviderade handboken "Barn och unga i socialtjänsten" (

Förslag på vad SKL kan göra för att stödja sina medlemmar ytterligare

- Driva frågan om att det behövs en genomgripande reform som handlar om att utreda behovet av och förutsättningar för en större förändring för barns och ungdomars bästa, där barnskyddet måste kunna garanteras. Utreda behovet av en särskild barnskyddsmyndighet i relation till frivilligt stöd inkl service
- Arbetar för att en samlad barnlag, till stöd och skydd för barn och unga som far illa realiserar.
- Verkar för en översyn över vilka konsekvenser det får för SoL, för andra målgrupper, om området barn och unga bryts ut ur SoL

ÖKAT ANTAL ANMÄLNINGAR

Antalet anmälningar till de sociala barn- och ungdomsvården har ökat stadigt den senaste tiden. Anledningarna till ökningen är flera. En av anledningarna har berörts tidigare i detta dokument – strukturella och demografiska förändringar i samhället. En annan orsak är att den sk anmälningsplikten har stärkts.

Anmälningsplikten gäller hälso- och sjukvården, tandvården, förskolan, skolan, socialtjänsten och kriminalvården. Den gäller också personal som arbetar med barn och unga i yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet eller i annan sådan verksamhet på hälso- och sjukvårdens eller socialtjänstens område.

I lagen står det att anmälningsskyldiga är skyldiga att genast anmäla om de i sin verksamhet får *kännedom om eller misstänker* att ett barn far illa. En sk orosanmälan.

Anmälan ska i regel ske till socialtjänsten i den kommun där barnet bor. Det finns inga formella krav att den anmälningsskyldiga ska göra anmälan skriftligt. Alltså måste det finnas en beredskap att hantera anmälningar via telefon eller genom att anmälaren "kommer förbi".

Lagen betonar också att *var och en* som får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa bör anmäla detta till socialnämnden.

Lägger man därtill den utbredda oron som återfinns bland personal inom vård, skola och omsorg för att göra fel eller att missa det "uppenbara" så föreligger det enligt en del av intervjupersonerna även en uppenbar risk för överanmälan.

Lagen är bra men behöver resurssättas på ett korrekt sätt. En del menar också att förtydliganden bör ske kring vissa av formuleringarna ("far illa", "misstanke" osv).

Den stärkta anmälningsskyldigheten (anmälan vid blotta misstanke) i kombination med vag målgrupp (barn som far illa, barn som riskerar att fara illa) tillsammans med ökat medvetande hos anmälningsskyldiga leder alltså med stor sannolikhet till ökat antal anmälningar. Samtidigt finns kravet på att beslut om utredning ska ske inom 14 dagar från det att en anmälan inkommit. Utmaningen ökar ytterligare då man adderar det faktum att många av socialsekreterarna är relativt nyanställda, samt att närmaste arbetsledare också ofta är oerfarna i sin roll.

Den sociala barn-och ungdomsvården utvecklas i detta hänseende en riktning mot att bli en sorteringsmaskin.

Genomförda åtgärder – Staten

- Lagstiftning om 14-dagarsgräns för bedömning av huruvida en utredning ska inledas eller ej efter det att anmälan har inkommit.
- Socialstyrelsen har haft ett regeringsuppdrag kring statistik om anmälningar och utredningar. De förordade att ingen sådan statistik skulle upprättats.

- Socialstyrelsen har i ett regeringsuppdrag tagit fram ett informationsmaterial om anmälningsskyldigheten.

Vad SKL gör

- Påtalat behov av vägledning för förhandsbedömning inklusive socialtjänstens serviceverksamhet/första linjeverksamhet.
- SKL har inom ramen för BoU-satsningen och de regionala utvecklingsledningarna påverkat Socialstyrelsen att ta fram en informationsfilm om anmälningsskyldigheten

Förslag på vad SKL kan göra för att stödja sina medlemmar ytterligare

- Påverka för att utveckla den nationella statistiken med information om antal anmälningar, anmälare och/eller grund för anmälan, anledning till insats.
- Påverka så att Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram ett nationellt kunskapsstöd/vägledning i hur man gör en förhandsbedömning samt vad som särskilt bör uppmärksammas.
- Påverka så att den genomgripande översynen av den sociala barn-och ungdomsvården, mot mer barnskydd, också innefattar hanteringen av anmälningar inkl def av barn som far illa/riskerar att fara illa..
- Stödja implementeringsteam samt E-learning (IT-stöd) via utvecklingsledningarna.

EFFEKTIVISERING AV TVÄRPROFESSIONELLT SAMARBETE

Frågor som rör barn och unga spänner över flera verksamhetsområden och huvudmän, exempelvis hälso- och sjukvård, förskola, skola, kultur och fritid, socialtjänst, arbetsmarknad och integration. För att ge unga så bra förutsättningar som möjligt behöver kommuner och landsting gemensamt analysera, planera och följa upp behov, insatser och resultat. Den politiska nivåns samordning är avgörande för hur framgångsrikt och långsiktigt det verksamhetsöverskridande arbetet blir.

Socialtjänsten får inte sällan oförtjänt skulden för misslyckanden som rör resultatet för insatser gentemot barn och unga, som lika gärna kan handla om uteblivna insatser från skolan, barnhälsovården eller barn-och ungdomspsykiatrin.

Ett intressant exempel på när samverkansaktörerna inte går i takt är i anslutning till utredningar:

Enligt SoL ska en utredning vara genomförd inom 4 månader från det att anmälan inkommit. En sådan utredning omfattar inte sällan intervjuer, dokumentation, intyg osv från hälso- och sjukvården. Hälso- och sjukvården arbetar dock enligt prioriteringsrastret "sjukast först". Det innebär att ärenden från socialtjänsten kan placeras långt bak i kön av ärenden hos hälso- och sjukvården. Detta utgör svårigheter också på det personliga planet för socialsekreterarna med bl a stress.

Samverkansutmaningar uppstår även då "nya områden" uppkommer som personer söker hjälp och behandling för. Personer med dator-/konsollspelsmissbruk är en grupp om är relativt ny och ökande. För dessa personer är det idag otydligt vart de ska vända sig för att få hjälp.

Genomförda åtgärder – Staten

- Utredningen om tvångsvård för barn och unga (S 2012:07) ser över hälso- och sjukvårdens ansvar för placerade barn.
- Stöd till olika utvecklingsarbeten gällande socialtjänst, hälsa och skola.
- Olika överenskommelser, t ex inom evidensbaserad praktik, psykisk ohälsa, föräldrastödssatsningen.

Genomförda åtgärder – SKL

- En av de viktigaste frågorna för SKL i Utredningen om tvångsvård för barn och unga (S 2012:07) är frågan kring tydligare ansvarsfördelning för bättre samverkan vilket betonas i kontakter med utredningen.
- Hearing genomförd med representanter för socialtjänst och psykiatri.
- Identifierat och utvecklat nyckeltal och processtöd för verksamhetsöverskridande ledning och styrning "Barn och unga, här nu och framåt". Två konferenser genomförda.

Vad SKL gör

- Kommande uppdrag till den externa konsulten Health Navigator i syfte att ta fram en rapport motsvarande öppna jämförelser för nyckeltalen.
- Utveckling av en elevhälsodatabas för alla barn.
- Arbetar med spridning av samordningsverktyget *samordnad individuell plan* för att möjliggöra bättre samordning mellan socialtjänst och hälso- och sjukvården.
- Fortsätter att bevaka Utredningen om tvångsvård för barn och unga (S 2012:07).
- Inom ramen för BoU-satsningen följa upp länens arbete med läkarundersökningar av placerade barn för att identifiera problem och se vad

som kan underlätta arbetet, i uppföljning ingår också att se hur de avtal som många län träffat mellan hälso-och sjukvård och socialtjänst, förbättrat detta arbete

Förslag på vad SKL kan göra för att stödja sina medlemmar ytterligare

- Ta fram rekommendationer om hur huvudmännen ska hantera kostnader i samband med läkarundersökningar för placerade barn.

VÄLUTBILDAD PERSONAL

En garant för en rättssäker och effektiv social barn- och ungdomsvård är kompetenta och motiverade medarbetare och chefer. Kommunerna får idag, bland annat pga avsaknad av specialistutbildning, ta det fulla ansvaret för kompetensutveckling för en nyexaminerad socionom för att få en kvalificerad barn- och ungdomsvårdshandläggare. Detta är resurskrävande och många kommuner har inte de resurser som krävs för att bära ansvaret på ett tillfredställande sätt.

Arbetsbelastningen, som tidigare berörts, inom den sociala barn- och ungdomsvården gör att det är svårt för de mer erfarna handläggarna att hinna vägleda de mer juniora kollegorna. Resultatet blir att för höga krav ställs för tidigt på oerfaren personal. Något som med stor sannolikhet riskerar att den som är relativt nyanställd känner en otillräcklighet inför de uppgifter som man är satt att hantera.

Specialistutbildning

Socionomutbildningen, som fr om 1 juli 2014 är behörighetskrav för handläggare inom den sociala barn- och ungdomsvården, är en generalistutbildning som inte matchar de krav som arbetsgivarna inom den sociala barn- och ungdomsvården skulle vilja ställa.

Frågan om specialistutbildning för socionomer har förekommit under ett antal år. Trots att både professionen, SKL, fackförbunden och flera lärosäten tycker det vore en bra idé med en specialistutbildning kring social vård av barn och unga inom det befintliga systemet för högre utbildning så har någon nationell utbildning inte föreslagits från statsmakterna.

Förespråkarna menar att en akademisk specialistutbildning är en av flera nödvändiga huvudnycklar för att nå en märkbar kvalitetshöjning inom den sociala barn- och ungdomsvården. En specialistutbildning skulle samtidigt vara legitimitetshöjning för det komplicerade barn- och ungdomsområdet.

Specialistutbildningen med inriktning på barn och unga skulle man vara behörig att ansöka till först efter några års relevant arbetslivserfarenhet.

Legitimation är något som också har diskuterats. I propositionen Utveckling av den sociala barn- och ungdomsvården gjordes bedömningen att legitimation för vissa socionomer inte kan bli aktuellt förrän tre områden utvecklats:

- Förstärkning av grund- och **vidareutbildning**
- Framtagning av kompetenskritiering för vissa områden
- Förstärkning av forskningen

Även Barnskyddsutredningen diskuterade specialistutbildning. De föreslog att den skulle vara ett år och inordnas i den ordinarie utbildningsstrukturen. Merparten av remissinstanserna var som tidigare nämnts positiva till förslaget.

I arbetet med denna rapport har även röster höjts om att man skyndsamt bör addera ämnet våld och aggressivitet i de nuvarande socionomutbildningarnas kursplaner. Våld och aggressivitet finns kring ett mycket stort antal av de barn som den sociala barn- och ungdomsvården har att hantera.

Behörighetskrav och Specialistutbildning för arbetsledare?

Är det ett problem att det saknas motsvarande behörighetskrav för arbetsledare som för handläggarna? Med krav på socionom för handläggare kan arbetsledaren hamna i ett kompetensmässigt underläge. Det går också att fråga sig om arbetsledare behöver någon form av utbildning på avancerad nivå. I Norge satsar exempelvis staten på magisterutbildning till alla arbetsledare inom Barnevernet under 2015.

Pågående nationell kompetenssatsning

Enligt öppna jämförelser har 50 procent av handläggarna socionomutbildning och därtill minst fem års erfarenhet av barnutredningar. Vidare har 25 procent av kommunerna en aktuell verksamhetsgemensam plan för handläggarnas kompetensutveckling som bygger på verksamhetens mål och analys av handläggarnas individuella kompetens.

Socialstyrelsen hade under 2013 i uppdrag att fördela medel för kompetensutveckling inom den sociala barn- och ungdomsvården samt att lämna förslag på fortsatt långsiktig satsning på lokalt anpassad kompetensutveckling 2014-2016.

Under 2013 har det fördelats 37 mkr till kommunerna för kompetensutveckling, främst för socialsekreterare och chefer med ansvar för myndighetsutövning inom den sociala barn- och ungdomsvården. Arbetet genomfördes i samverkan med SKL och Socialdepartementet och redovisning av det första året, gjordes sista juni 2014.

Av landets 290 kommuner så är det 263 som har rekviderat medel för att genomföra kompetensutveckling. Ett problem att det varit svårt att få tillgång till mer längre och kvalificerade utbildningar. Resultaten visar att mer parten av medlen har gått till korta en eller två-dagarskurser.

Genomförda åtgärder – Staten

- Kompetenssatsning omfattande 57 mkr kronor (20 mkr inventering av kompetensläge på kommunal nivå och 37 mkr har fördelats till kommunerna för kompetensutveckling) för att utveckla sociala barn- och ungdomsvården.
- Socialstyrelsen har förslagit att myndigheten ska få i uppdrag att ta fram en pilotutbildning på specialistnivå men har ännu inte fått detta uppdrag.

Genomförda åtgärder – SKL

- Rapporten Stabilitet som kompetensstrategi har presenterats.
- Dialog med samarbetskommittén för socionomutbildningen om innehållet i socionomutbildningen.
- Till departementet framfört det statliga ansvaret för tillgång till specialistutbildning, men också att frågan om specialistkompetens måste ses i ett större sammanhang. Kompetensproblemen handlar också om att överbygga glappet mellan nya utexaminerade generalistutbildade socionomer till yrkesskickliga handläggare samt att man på motsvarande sätt som kraven för socialsekreterare se till att arbetsledarnas kompetens höjs genom arbetsledarutbildning/ledarutvecklingsprogram

Vad SKL gör

- Spridning av rapporten om stabilitet som kompetensstrategi.
- Erbjuda Akademikerförbundet SSR att komma och diskutera på SKL:s politikerträffar efter sommaren.
- Avtal på gång gällande yrkesintroduktionsanställning för handläggare under 24 år eller som varit långtidsarbetslösa.
- Dialog inledd med socialdepartementet om att kompetensfrågan måste ses i ett större sammanhang (behovet av en större reform för att stärka barnskyddet inkl utbildning och kompetensfrågor som introduktion, specialistutbildning för handläggare, arbetsledarutbildning) och att detta måste genomföras i nära dialog med huvudmännen
- SKL planerar att under hösten 2014 publicera en skift med lokala exempel på kompetenssatsningar.

Förslag på vad SKL kan göra för att stödja sina medlemmar ytterligare

- Påverka staten till en mer omfattande satsning på utbildning där även erfarenhetsbaserad kompetens behöver få ta mer plats i utbildningen eller att ha som "trainee-anställning" som en del av utbildningen.

FLER EVIDENSBASERADE INSATSER

Även om social verksamhet och socialt arbete har en lång utförartradition så är dess akademiska tradition mer begränsad. 1979 tillsattes de första professurerna och inom några år hade forskarutbildningen kommit igång på de universitet som hade socionomutbildning. Även om forskningsområdet socialt arbete har varit relativt aktivt sen dess så är det endast en liten del av forskningen som har fokuserat på det sociala arbetets metoder och effekter. Trenden och ambitionen är tydlig: liksom inom det medicinska området ska det sociala arbetet baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet.

En verksamhets akademiska koppling och dess användande av evidensbaserade metoder har en större betydelse än "enbart" det faktum att metoderna är just framsprungna genom systematiserad forskning och/eller beprövad erfarenhet. Det vetenskapliga och systematiserade förhållnings sättet har också betydelse för hur omvärlden ser på sektorn och professionen men också på den egna självbilden och självkänslan inom sektorn. Stolthet, men också trygghet i sättet att utföra och föreslå insatser och åtgärder som man vet fungerar.

En viktig aspekt i anslutning till detta område handlar om tillgängliggörandet av kunskap. Inom t ex hälso- och sjukvården har man stora utmaningar med att få kunskapen omsatt i verksamheten. Ibland handlar det om att personalen inte känner till att kunskap med tillhörande verktyg finns. Ibland så saknas verktyg och produkter för att kunna tillämpa den tillgängliga kunskapen på ett ändamålsenligt och verksamhetsnära vis. Ytterligare ett perspektiv som framkommer är förvaltning av lanserad kunskap med tillhörande kunskapsstöd och att detta säkras. Att materialet uppdateras och revideras i takt med förändringar i förutsättningar och kunskapsläge. Tillgängliggörande av kunskap är en viktig fråga som behöver diskuteras tillsammans med professionen för att på så vis få en tydlig bild över deras behov, krav och professionella förutsättningar.

SKL anser inte att Socialstyrelsen inte har lyckats med uppdraget att öka antalet evidensbaserade insatser.

Eftersom vi med säkerhet vet är att en fungerande skolgång är den viktigaste framgångsfaktorn för barn och unga, borde kanske mer fokus ligga på den insatsen.

Genomförda åtgärder – SKL

- Påtalat behov av mer forskning inom området.
- Inom ramen för BoU-satsningen har utvecklingsledarna haft som uppgift att sprida kunskap om vikten av att placerade barn får tillgång till de "evidensbaserade" metoderna skolgång och hälso-och sjukvårdsinsatser.

Vad SKL gör

- Påtalar behov av mer forskning inom området.

Förslag på vad SKL kan göra för att stödja sina medlemmar ytterligare

- Påtala och ge exempel på hur staten skulle kunna stödja systematisk uppföljning av insatser och lokalt förbättringsarbete som kan ge underlag för forskning.

BRIST PÅ FAMILJEHEM

Placering i familjehem är den vanligaste vårdformen när barn och ungdomar behöver vårdas utanför det egna hemmet. 2010 var det cirka 25 000 barn som var placerade utanför sitt hem någon gång under året. Familjehemmen behöver ha olika sammansättningar och levnadsförhållanden för att tillgodose barns olika behov. Inte minst gruppen ensamkommande flyktingbarn adresserar denna viktiga aspekt.

Familjehem rekryteras idag på många olika sätt – genom tidningar, videofilmer, personliga kontakter, på rekommendation och inte minst genom initiativ från familjehemsföräldrarna själva. I mars 2012 lanserade SKL även en guide till hur kommuner kan rekrytera familjehem med hjälp av sociala medier, främst via Facebook.

De senaste åren har en allt större andel av familjehemmen inte engagerats direkt av kommunerna utan via företag som erbjuder konsulentstödda familjehem. En del av dessa ingår i större vårdkoncerner en del av personer som tidigare själv haft familjehem eller av ideella organisationer.

Då det är för få familjer idag som är beredda att ställa upp som familjehem är konkurrensen stor om familjehemmen både mellan kommuner och mellan kommuner och de privata vård- och omsorgsgivarna.

Rekryteringen av familjehem behöver intensifieras menar flera. Det finns ett stort behov av ett nationellt stöd för rekrytering av familjehem. Inte i form av en isolerad kampanj utan ett nationellt samlat arbete på flera olika plan med syftet att öka antalet familjehem över hela landet.

Sedan 2013 är det ett lagkrav att kommunerna ska erbjuda blivande familjehem och jourhem familjehemsutbildning.

Genomförda aktiviteter – Staten

- Förslag från utredningen om nationell rekryteringskampanj och nationellt center för familjehemsfrågor.
- IVO har en jourtelefon dit placerade barn och unga kan vända sig.
- Socialstyrelsen har tagit fram utbildningsmaterial till familjehem

Genomförda aktiviteter – SKL

- Tagit fram skriften "Rekrytering i sociala medier" samt s k lärandeseminarier med ett tiotal kommuner.
- Tillsammans med utvecklingsledarna i BoU-satsningen och Socialstyrelsen har vi tagit fram en regional struktur för utbildning av familjehem, där ett antal familjehemsutbildare utbildats i varje län/region. Den regionala strukturen kan bli en mer bärkraftig modell för kommunerna när det gäller regional rekrytering, utredning och utbildning av familjehem.

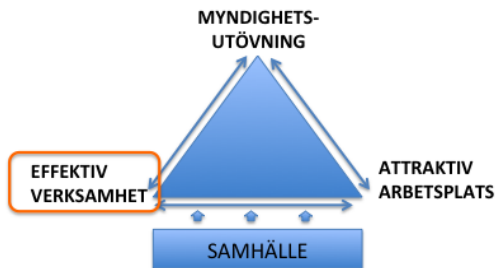
Vad SKL gör

- Bevakar frågan i Utredningen om tvångsvård för barn och unga (S 2012:07).
- Frågelåda på nätet om familjehemsplaceringar.

Förslag på vad SKL kan göra för att stödja sina medlemmar ytterligare

- Stödja utvecklingen av goda familjehemsplaceringar och goda alternativ till familjehemsplaceringar.
- Påverka staten att ta ett större ansvar för att familjehemmen ska få bättre möjlighet att genomföra sitt uppdrag.

KATEGORI: EFFEKTIV VERKSAMHET

Identifierade utvecklingsområden:

- Verksamhets- och användarcentrerat IT-stöd
- Jakten på ökad (uppvisad) effektivitet
- Behov finns av stöd när brister uppmärksammas

VERKSAMHETS- OCH ANVÄNDARCENTRERAT IT-STÖD

Rätt utformat IT-stöd är en förutsättning för en effektiv verksamhet.

Verksamhetscentrerat IT-Stöd

Verksamhetscentrerat IT-stöd kännetecknas av att det stödjer verksamhetsprocesserna, såväl huvudprocesser som stödprocesser. Ett verksamhetscentrerat IT-stöd ska även underlätta verksamhetens arbete med kontinuerliga förbättringar och systematisk uppföljning. Förutom förutsättningar för spårbarhet så ska det vara enkelt att ta ut rapporter och sammanställningar.

Användarorienterat IT-Stöd

Generellt kan man säga att många verksamheter och IT-leverantörer genom åren har blivit duktiga på att skapa och utveckla verksamhetscentrerade IT-lösningar. Användarorienterat IT-stöd är det dock generellt sett sämre ställt med. Ett användarorienterat fokus tar förutom hänsyn till användarens behov och krav sin utgångspunkt i användarnas kompetensnivå men kanske framförallt användarnas professionella vardag. Hur ser en arbetsdag ut? När använder användarna systemstödet?

De senaste åren har begreppet *UX* vuxit sig allt starkare. *UX* står för *user experience* och handlar just om konsten att säkra användarupplevelsen. Anledningen till den ökade fokusering på *UX* är kort uttryckt att det finns tid, pengar och energi att tjäna genom att man minskar friktionen mellan den tekniska lösningen och de som ska använda densamma.

Användarcentreringen ska även vara tongivande då man upprättar manualer och övrigt stöd runt den tekniska lösningen.

Barns behov i centrum (BBIC) och IT-problemen

BBIC är idag det dominerande handläggnings- och dokumentationssystemet. Öppna jämförelser 2014 visade att 81 procent av kommunerna har ordinarie licens för systemet vilket är en ökning med 44 procent jämfört med 2010. Därtill finns ett antal kommuner som har provlicens. Det är Socialstyrelsen som utfärdar licenser för de kommuner som vill använda systemet. Socialstyrelsen räknar med att runt 285 kommuner använder och arbetar efter BBIC i dag.

När Socialstyrelsen implementerade BBIC gjordes detta utan nödvändigt IT-stöd. Det var upp till kommunerna att själva skaffa detta. Under åren har kritik riktats från kommunerna mot BBIC för att vara alltför tungrott, med för mycket dokumentation som tagit kraft från arbetet. Systemet är idag å andra sidan accepterat som handläggnings- och dokumentationssystem. Det framkommer i några av de utredningar som gjorts på FoU-enheterna i olika delar av landet. Men trots det finns det ett flertal invändningar mot systemet både på verksamhetsnivå och användarnivå, det har bl.a framkommit i en nationell kartläggning som SKL genomfört inom ramen för BoU-satsningen:

- På användarnivå upplevs systemet som *för* krångligt och tidsödande. Basala funktioner som man är van att använda i andra system och programvaror (tex MS Word) saknas såsom klippa ut och klistra in, rättstavning och auto-spar.
- Även på verksamhetsnivå finns det mer att önska. BBIC har en stor outnyttjad potential när det handlar om möjliggöra systematisk uppföljning. Frågan kring systematisk uppföljning är en prioriterad fråga i samtliga län (och hos staten). Det har dock visat sig vara svårt för kommunerna att få ut statistik från systemet. Detta trots systematiserade försöka att göra detta.
- Ytterligare en synpunkt som framkommer är att BBIC leder fram till alltför omfattande utredningar där en stor del av de insamlade uppgifterna aldrig kommer till användning.

Genomförda åtgärder – Staten

- Socialstyrelsen har erhållit ett regeringsuppdrag om att förenkla BBIC-formulären och ta fram förslag på variabler för systematisk uppföljning inklusive integrerad brukarundersökning.
- Socialstyrelsen tar ansvar för att ta fram *en del av* en kravspecifikation för ett IT-stöd. Som bl a anger vilka krav som kan ställas till en IT-leverantörer som ska leverera IT-stöd.

Genomförda åtgärder – SKL

- SKL/BoU-satsningen har agerat för att Socialstyrelsen fått det nämnda regeringsuppdraget.

- Arbetat aktivt för att Socialstyrelsen tar ansvar för att göra IT stödet till BBIC mer användarvänligt.
- Presenterat en skrivelse till socialdepartementet och påtalat behovet av en fortsatt nationell satsning på BBIC och IT 2015.

Vad SKL gör

- Samråder med Socialstyrelsen inom regeringsuppdraget.
- Arbetar aktivt tillsammans med Socialstyrelsen för att ta fram tydlig och enhetlig kravspecifikation för BBIC IT.

Förslag på vad SKL kan göra för att stödja sina medlemmar ytterligare

- Bevaka frågan så att Socialstyrelsen fullföljer sitt regeringsuppdrag.
- Bevaka frågan om IT-stöd och fortsatt nationell satsning 2015.

JAKTEN PÅ ÖKAD (UPPVISAD) EFFEKTIVITET

Fokuseringen på effektivitet och jakten på densamma har flera olika drivkrafter men en av huvudkrafterna sägs vara att den offentliga verksamheten är marknadsutsatt. Styrstrategier anpassade för näringslivet har hämtats in till offentlig verksamhet. Ytterligare en faktor som höjer koncentrationen på mätning och uppföljning menar många att den rådande statliga ambitionen om "lika över landet" och/eller "jämlig vård och omsorg" är.

I en av SKL:s rapporter resonerar man kring risken att fokuseringen på att mäta och granska verksamheten utvecklar ett beteende, eller snarare än drivkraft, där (för) mycket kraft läggs på att visa upp bra resultat, bra siffror och oklanderlig administration och dokumentation? Kanske är detta inte fel men i en så komplex verksamhet som den sociala barn- och ungdomsvården är det ändå i mötet mellan praktiker och klient/brukare som värdet skapas. Ett värde som inte alltid låter sig fångas genom att granska siffror och dokumentation.

Varningstecken återfinns på flera ställen om risken att mätning sker av det uppenbara men att man missar många andra relevanta aspekter som inte alltid låter sig mätas i traditionell mening.

I en artikel i tidningen Socionomen beskrivs hur socialarbetare upplever de tilltagande dokumentationskraven: "70 procent av arbetstiden går till olika slags dokumentation och skrivarbeten". Som någon så tänkvärt uttryckte det: "det verkar ibland viktigare att göra saker rätt än att göra rätt saker".

I dag präglas en stor del av diskussionen runt ledning och styrning av vården och omsorgen av det som brukar benämnas som NPM – New Public Management. Ett förhållningssätt som också det ökar fokuseringen på mätning och uppföljning.

Systematisk uppföljning - ett utvecklingsområde

Uppföljning av den sociala barn-och ungdomsvården är ett prioriterat område i BoU-satsningen. Det är viktigt att det finns samlad information om verksamhetens kvalitet och resultat, för barn och föräldrar, för personal, chefer och förtroendevalda. I dagsläget är det mest kostnad som följs upp, sällan resultat. Det är ett stort utvecklingsområde.

Inom BoU-satsningen har länen identifierat BBIC som det viktigaste utvecklingsområdet och redskapet för att få fram statistik. Finessen med BBIC är att det går, om systemet fungerar som det är tänkt, att ta ut statistik ur grunddokumentationen. Uppföljningen behöver alltså inte göras dubbelt, vid sidan av som exempelvis i UBU(Uppföljning Barn och Unga). Men det förutsätter att Socialstyrelsen reformerar BBIC och föreslår vilka variabler statistiken ska innehålla plus att kommunerna får ett fungerande IT-stöd.

Öppna jämförelser – ett utvecklingsområde

Genom öppna jämförelser kan kommuner se hur de ligger till inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård i förhållande till andra kommuner och förhoppningsvis sporrar att göra förbättringar. Enligt rapporter från länen via utvecklingsledarna är det endast ett fåtal län som använder sig av ÖJ i barnvården. Många län är emellertid på planeringsstadiet.

Genomförda aktiviteter – Staten

- BoU-satsningen med systematisk uppföljning som en prioriterad fråga - pågår
- Socialstyrelsens regeringsuppdrag om att reformera BBIC – pågår

Genomförda aktiviteter – SKL

- BoU-satsningen med systematisk uppföljning som en prioriterad fråga - pågår
- Inom ramen för BoU-satsningen tagit fram en informationsskrift om systematisk uppföljning inom den sociala barn-och ungdomsvården

Vad SKL gör

- En pilotutbildning för att stödja länen i att aktivt börja använda ÖJ planeras under hösten 2014-vinter 2015
- Driver på och deltar aktivt i regeringsuppdraget med att reformera BBIC

Förslag på vad SKL kan göra ytterligare för att stödja sina medlemmar

- Initiera en studie som tittar på goda exempel, bra flöden och effektiva arbetssätt.
- Hitta kontroll- och uppföljningssystem som naturligt smälter in i den professionella vardagen.
- Gemensamt arbeta kring frågeställningen: Kan man lösa nya problem med gamla arbetssätt?

BEHOV FINNS AV STÖD NÄR BRISTER UPPMÄRKSAMMAS

En framgångsfaktor i att lyckas med att omvandla brister och risker till förbättringar av verksamheten är att gå från en ibland bevitnad existerande kultur av syndabockstänkande inom den sociala barn- och ungdomsvården. Det är viktigt att medarbetare och chefer vågar lyfta fram brister och misstankar om brister. Ett klimat som verksamhetschef och motsvarande aktivt måste arbeta för att säkerställa. Man bör som chef och arbetsledare även se till att det finns kanaler och forum där denna typ av information kan flöda.

Inom det pågående forskningsprojektet "Strategier för kompetensförsörjning och verksamhetsutveckling i offentlig sektor" finansierat av Vinnova genomförs en studie av socialsekreterarnas vardag. Där visar flera intervjuer att istället för att förbättra verksamheten i dialog med medarbetarna så tystas kritik och problematisering.

Genomförda aktiviteter – SKL

- Dokumenterad modell för risk- och händelseanalys.

Vad SKL gör

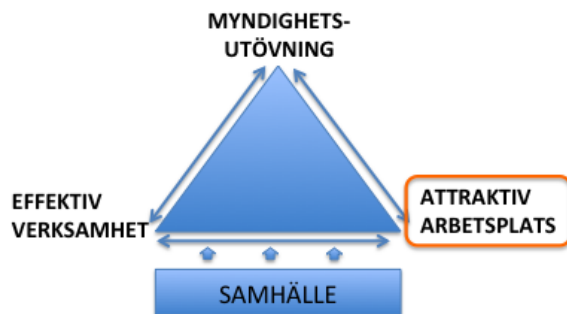
- Utvecklingsledarna agerar lokalt implementeringsstöd.

Förslag på vad SKL kan göra ytterligare för att stödja sina medlemmar

- Implementeringsseminarier nationellt samt en webbutbildning där de kommuner som redan gör riskanalyser finns med och föreläser om sitt arbete och erfarenheter.
- Finnas med i utbildningen "Leda till resultat".
- Driva att Lex Sarah rapportering utvecklas och används för verksamhetsutveckling.

KATEGORIN: ATTRAKTIV ARBETSPLATS

Identifierade utvecklingsområden:

- Hantera den höga personalrörligheten
- Reducera långtidssjukskrivningarna

En för hög personalrörlighet är inte bra för en verksamhet. Den äventyrar kontinuiteten för verksamheten, dess intressenter och medarbetarna. Den höga personalrörligheten (eller den höga personalomsättningen som den oftast benämns) inom den sociala barn- och ungdomsvården har varit föremål för en offentlig debatt med tillhörande problematisering den senaste tiden. I rapporten ”Stabilitet som kompetensstrategi för den sociala barn- och ungdomsvården” redovisas ett viktigt samband, nämligen stabilitet och bemanning. Enkelt uttryckt, ju fler handläggare per antal barn 0-18 år ju färre nyrekryteringar och ju högre stabilitet, vilket illustreras i tabellen nedan.

Tabell 3: Bemanning och nyrekrytering (Stabilitet som kompetensstrategi, sid 37)

Antal barn 0-18 år per heltidstjänst	Antal kommuner	Antal handläggare	Antal nyrekryterad	Andel nyrekryterade av anställda
< 550	186	2701	796	29 %
550 – 699	45	647	204	32 %
700 – 999	23	264	120	45 %
> 999	12	59	33	56 %
Totalt	266	3671	1153	31%

Problemet med de många omorganisationerna har SKL tidigare identifierat. Dessa får också betydelse för stabilitet och kontinuitet. Ständiga omorganisationer tar stor kraft från en organisation och dess anställda.

Studie i Uppsala – personalomsättningens orsaker

Ett samarbetsprojekt mellan Uppsala läns åtta kommuner i form av genomförande av ett kompetensprogram 2010–2011 har utvärderats av Anna-Lena Lindqvist, docent i socialt arbete vid Stockholms universitet. Syftet med projektet var att undersöka orsaker bakom den höga personalomsättningen och hitta strategier för att behålla personalen.

Satsningen bestod i att öka kompetensen för att på så vis minska personalomsättningen. De nyanställda skulle få en kurs om 15 högskolepoäng samt delta i en handledningsgrupp. Därefter skulle socialsekreteraren få genomgå en fördjupningsutbildning om 15 högskolepoäng och under tiden ha tillgång till en mentor.

Vid utvärderingen visade det sig att personalomsättningen under de två åren inte hade minskat utan istället ökat. Arbetsvillkoren beskrevs i flera fall också som sämre. Utvärderingen pekade på att i stället för vidareutbildning är det avlastning socialsekreterarna behöver. Utbildningsinsatser måste kombineras med vikarier och tid för förberedelser, inläsning och examinationsuppgifter för att få den avsedda effekten och inte bli en ytterligare belastning. Likaså behöver det finnas möjlighet att implementera kunskapen i klientarbetet, tid att reflektera och att utvärdera.

Enligt utvärderingsrapporten handlar förutsättningarna för om socialsekreterare kan tänka sig att stanna kvar i arbetet inom barn- och ungdomsvårdens myndighetsutövning om tre huvudsakliga faktorer:

- tillräcklig bemanning
- en tillgänglig och stödjande arbetsledare
- en stabil organisation

Det framkom också i rapporten att när brister inom dessa områden har åtgärdats upptäcker ofta socialsekreterarna att de komplexa och betungande arbetsuppgifterna var det egentliga hindret för att i längden bli kvar i arbetet.

Slutsatsen i rapporten var att åtgärder för att förbättra arbetsförhållandena är nödvändigt men att det inte räcker utan måste följas upp med kompetensutveckling. Verksamhetens uppdrag behöver också ses som krisarbete och de organisatoriska förutsättningarna anpassas efter det. Målet enligt rapporten är att ha arbetsenheter som kan hantera det uppdrag som handläggning inom sociala barn- och ungdomsvården innebär med dess särskilda karaktär. Stor vikt behöver läggas på ordning och reda samt förståelse för personalens utsatthet. Det kräver anpassningar av arbetsförhållanden och kompetensstöd i förhållande till arbetets art.

SKLs kartläggning "Stabilitet som kompetensstrategi för social barn- och ungdomsvård"

SKL genomförde 2013 en större kartläggning för att få en bild av nuläget inom barn- och ungdomsvården när det gäller personalomsättning, möjlighet att rekrytera och

behålla personal, vilka är förutsättningarna för att upprätthålla personalstabilitet och genomföra kompetensutveckling. Kartläggningen har gjorts dels genom en enkät till samtliga kommuner och dels genom hearings med kommunföreträdare, samt genom att ta del av tidigare erfarenheter och forskning.

Var tredje handläggare är nyanställd och sju av tio arbetsledare har varit anställda kortare tid än tre år. Drygt hälften av de anställda handläggarna har mer än fem års erfarenhet av arbete som handläggare inom verksamhetsområdet. Av de som rekryteras har nästan alla socionomexamen och 66 procent av de svarande cheferna uppger att det är mycket eller ganska vanligt att de man rekryterar har minst ett års erfarenhet av myndighetsutövning och 70 procent att det är mycket eller ganska vanligt att man har erfarenhet av arbete med barn och unga.

Kommunerna ger mycket stöd till både handläggare och chefer men beskriver att man allt för ofta inte lyckas förverkliga de ambitioner man har gällande exempelvis inskolning av oerfarna handläggare.

Genom bland annat de hearings som anordnats har det synliggjorts att svårigheten med att attrahera, behålla och utveckla personal är något man i flera kommuner och regioner arbetar aktivt med. Många exempel på långsiktiga strategier har presenteras.

Följande områden har identifierats som särskilt viktiga och de som SKL kommer att verka för en utveckling inom:

Från nyexaminerad till yrkeskompetent

Stödet till nyrekryterade behöver förstärkas både i form av introduktion och en mer långvarig inskolningsperiod för de som kommer direkt från socionomutbildningen. När kommunerna inte lyckas med sin strävan att anställa erfaren personal på befattningar som barn- och ungdomshandläggare uppstår en uppgift för arbetsgivaren och i synnerhet arbetsledaren, ett omfattande ansvar för personalens yrkesutveckling för att fylla gapet mellan den kunskap en nyexaminerad socionom har och den kompetens som krävs för att fullt ut utföra yrket som barn- och ungdomshandläggare.

Möjlighet till alternativa karriärvägar

För att utveckla och ta tillvara på kompetensen hos erfaren personal behöver möjligheterna till yrkesutveckling utvecklas. Det är främst på den här erfarenhetsnivån som fokus på fördjupad vidareutbildning bör ligga då man först efter ett antal år i yrket kan antas vara så välorienterad att man bäst kan tillgodogöra sig utbildning på mer avancerad nivå. Arbetsgivare behöver stödja utvecklingen av och efterfråga och ta tillvara på specialistkompetens som en del i att utveckla verksamheten men också öka attraktiviteten i form av karriärvägar. Det bör finnas möjlighet att avancera i yrket utan att bli chef.

Förstärkt ledarskapsutveckling

Arbetsledarna har en nyckelposition när det gäller att ge stöd till och utveckla handläggarna. För att lyckas bra med det uppdraget behöver arbetsledarna själva goda förutsättningar för sitt ledarskap. Många arbetsledare rekryteras från handläggarnivån utan tidigare erfarenheter av ledarskapsuppdrag. Kombinerat med att de i stor omfattning behöver fokusera på att ge stöd till inskolning av oerfarna handläggare är det viktigt att den delen av ledarskapet inte undervärderas. Att oerfarna arbetsledare får stöd i att skola in oerfarna handläggare är enligt rapporten en viktig förutsättning för ökad stabilitet och kompetens inom den sociala barn- och ungdomsvården. Ledarutvecklingsprogram bör finnas som en del av kompetensutvecklingen för den sociala barn- och ungdomsvården.

Kartläggningen bekräftar också behovet av att angripa dessa utmaningar från olika håll och med stöd från regional och nationell nivå. Regeringens pågående satsning på kompetensutveckling inom den sociala barn- och ungdomsvården skulle om den mer utformades efter verksamheternas behov kunna utgöra ett bra stöd kombinerat med andra insatser.

Många hänvisar till personalrörligheten som en av de mer prioriterade frågorna att komma till rätta med. Inte minst när det handlar om att vinna förtroende bland de som just nu är yrkesverksamma inom den sociala barn- och ungdomsvården.

Samtidigt som man konstaterar faktum beträffande den höga personalrörligheten menar en del av de sakkunniga att man bör påminna om att socialsekreterare är en rörlig personalgrupp. De adderar även antagandet om att de yngre generationerna på dagens arbetsmarknad är rörligare än deras föregångare.

Genomförda åtgärder – SKL

- Rapporten Stabilitet som kompetensstrategi för social barn- och ungdomsvård
- Regionalt exempel Jönköping – pågående kompetensutvecklingsåtgärder ”Närd men inte tård”

Vad SKL gör

- Pågående uppdrag till extern skribent att göra intervjuer i Jönköping, Uppsala, Stockholm, Göteborg och Halland som tagit fram olika kompetensprogram/strategier för att ta del av innehåll och erfarenheter och sprida detta genom seminarium på socialchefsdagarna och på webben.
- **Se punkter under ”Välutbildad personal”**

REDUCERA LÅNGTIDSSJUKSKRIVNINGARNA

Man kan även konstatera att det har skrivits mycket om detta ämne under de senaste 10-12 åren: "Högst antal sjukskrivningar inom socialtjänsten", "Socialsekreterare hårt pressade", "Vi jobbar så vi går sönder", "Vi socialsekreterare blir hellre sjukskrivna än att inte göra vårt jobb" är några av rubrikerna.

Konsekvenserna av höga sjukskrivningar är flera. Den omedelbara konsekvensen är att socialtjänsten får svårt att fullfölja sitt uppdrag på det sätt som är tänkt och som det finns behov av. Ytterligare en allvarlig och samtidigt mer långsiktig konsekvens är att den närmast cementerade bilden i samhället om missförhållandena beträffande socialtjänsten som arbetsgivare och arbetsplats äventyrar framtida personalförsörjning.

Det kommer att bli viktigt för såväl staten som kommunerna att skapa en motbild. En motbild som visar att det finns goda exempel redan idag men framför allt att man kan uppvisa en plan för det nödvändiga utvecklingsarbete som ska leda till att det ser bättre ut imorgon.

I det tidigare nämnda forskningsprojektet finansierat av Vinnova "Strategier för kompetensförsörjning och verksamhetsutveckling i offentlig sektor" fann forskarna ett glapp mellan krav och resurser, mellan vad man hade möjlighet att göra och vad man själv kände att man borde göra som professionell. Framför allt var det den bristande dialogen uppåt i organisationen om påverkade arbetsmiljön negativt.

Hälsan försämrades och personalomsättningen ökade när de anställda kände att de inte kunde utföra sitt arbete på ett kvalificerat sätt, och inte gavs möjlighet att föra fram sina synpunkter.

ÖVRIGT KRING ATTRAKTIV ARBETSPLATS

Innan man börjar eller åtminstone parallellt med att man försöker locka nya till yrket så måste man se till att få de redan yrkesverksamma stannar kvar och trivas. Som sagt – de redan yrkesverksamma är de bästa marknadsförarna av sin profession och sitt yrke.

Under de samtal som förts med personer i anslutning till arbetet med denna rapport har följande noterats som syftar till att skapa en attraktiv arbetsplats för de som redan befinner sig inom den sociala barn- och ungdomsvården:

- Systematiserad introduktion av nyanställda
- Fadder-/mentorprogram
- Tillgång till sk "second-opinion-funktion" i anslutning till bedömningar
- Någon form av andra linjens support, kan vara i form av en online-tjänst
- Tydliga karriärvägar
- Delaktighet i förändrings- och förbättringsarbete

Källförteckning

I arbetet med denna rapport har följande källor använts:

- *35 åtgärdsförslag för ett hållbart asyl- och flyktingmottagande. SKL 2013*
- *Barn och unga här, nu och framåt. Lednings och styrning av barn- och ungdomsfrågor, SKL 2013*
- *BoU-satsningen. Redovisning av 2013 års arbete. SKL 2014*
- *Från Prussiluskan till evidens. Utvecklingen av den sociala barn- och ungdomsvårdens förutsättningar. SKL 2013*
- *Modell för risk- och händelseanalys. SKL 2011*
- *Regeringsbeslut: Uppdrag att fördela medel för kompetensutveckling inom den sociala barn- och ungdomsvården. Socialdepartementet 2013*
- *Rekrytering av familjehem i sociala medier. SKL 2012*
- *Projektsammanfattning Närd inte tård, Regionförbundet Jönköping 2014*
- *Promemoria: Kompetens och stabilitet inom barn- och ungdomsvårdens myndighetsutövning. Statens offentliga utredningar 2014*
- *SOU2009:68 Lag om stöd och skydd för barn och unga. Socialdepartementet 2009*
- *Stabilitet som kompetensstrategi för social barn- och ungdomsvård. SKL 2013*
- *Statens styrning av socialtjänsten. På väg mot skyltfönstersamhället? SKL 2014*
- *Stressade socialsekreterare lämnar yrket. Arbetsmiljöforskning.se 2014*

Till detta har ett antal intervjuer genomförts med sakkunniga inom SKL. Ett antal ppt-presentationer, filmklipp och nyhetsartiklar har också studerats.